

به نام خدا

گزارش جامع درباره روابط اقتصادی ایران و سوئیس

مقدمه

روابط اقتصادی ایران و سوئیس به دلیل جایگاه منحصربه‌فرد سوئیس به‌عنوان کشوری بی‌طرف، پیشرفته و مرکز مالی و تجاری در اروپا، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سوئیس با اقتصادی قوی، تخصص در حوزه‌هایی مانند داروسازی، ماشین‌آلات، ساعت‌سازی، مواد غذایی و خدمات بانکی، شریکی پایدار و باکیفیت برای ایران بوده است. این کشور همچنین به دلیل نقش تاریخی خود در میانجی‌گری بین ایران و غرب و میزبانی مذاکرات بین‌المللی از جمله توافق هسته‌ای، پیوندهای عمیقی با ایران دارد. این روابط، اگرچه تحت تأثیر تحریم‌ها، تنش‌های سیاسی و رقابت‌های جهانی قرار گرفته، اما به لطف بی‌طرفی و رویکرد عمل‌گرایانه سوئیس از استحکام نسبی برخوردار است. این گزارش به‌صورت بسیار مفصل و جامع به تاریخچه این روابط، حجم تجارت به دلار، عوامل مؤثر، تحلیل‌های گسترده و چشم‌انداز آینده می‌پردازد و تمامی جنبه‌های مرتبط را با جزئیات کامل بررسی می‌کند.

تاریخچه روابط اقتصادی ایران و سوئیس

1. دوره قاجار و آغاز روابط رسمی (قرن نوزدهم):

- روابط اقتصادی ایران و سوئیس به‌صورت رسمی از سال 1873 آغاز شد، زمانی که ناصرالدین‌شاه قاجار در سفر خود به اروپا از سوئیس بازدید کرد و قرارداد دوستی و تجارت بین دو کشور امضا شد. این تاریخ نقطه عطفی در روابط دوجانبه بود، اگرچه تماس‌های تجاری پراکنده از اوایل قرن نوزدهم از طریق تجار و واسطه‌ها وجود داشت.
- در این دوره، سوئیس به دلیل بی‌طرفی سیاسی و عدم داشتن اهداف استعماری در خاورمیانه، به‌عنوان شریکی قابل اعتماد برای ایران شناخته شد. تجارت در ابتدا محدود بود و شامل صادرات ساعت‌های سوئیسی (مانند محصولات اولیه رولکس و اومگا)، ابزار دقیق (مانند تجهیزات اندازه‌گیری) و منسوجات باکیفیت از سوئیس به ایران و واردات ابریشم، فرش دستباف، تنباکو، پشم و ادویه از ایران به سوئیس می‌شد.
- شرکت نستله (Nestlé) از اواخر قرن نوزدهم با صادرات شیرخشک و شکلات به بازار ایران وارد شد و به تدریج جایگاه خود را تثبیت کرد. همچنین تجار سوئیسی از طریق بندرهای عثمانی و روس به تجارت غیرمستقیم با ایران می‌پرداختند.
- حجم تجارت در اواخر قرن نوزدهم به حدود 500 هزار دلار در سال تخمین زده می‌شود، که در مقایسه با تجارت ایران با قدرت‌های استعماری مانند انگلیس (5 میلیون دلار) یا روسیه (3 میلیون دلار) ناچیز بود. دوری جغرافیایی، نبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل مستقیم (مانند راه‌آهن یا کشتیرانی منظم)، و تمرکز سوئیس بر بازارهای اروپایی، این محدودیت را تشدید کرد.
- با این حال، سوئیس به‌عنوان منبعی برای کالاهای لوکس و دقیق شناخته شد و این تصویر در ذهن تجار ایرانی باقی ماند، که زمینه‌ساز روابط اقتصادی بعدی شد.

2. دوره پهلوی اول: (1925-1941)

- با روی کار آمدن رضاشاه در سال 1925 و آغاز برنامه‌های صنعتی‌سازی و مدرنیزاسیون ایران، سوئیس به‌عنوان کشوری با تکنولوژی پیشرفته و بی‌طرف مورد توجه قرار گرفت. رضاشاه که به دنبال کاهش وابستگی به انگلیس و روسیه بود، از سوئیس به‌عنوان منبعی برای تأمین تجهیزات صنعتی و مهندسی استقبال کرد.
- شرکت‌های سوئیسی مانند Brown Boveri که بعداً به ABB تبدیل شد در پروژه‌های زیرساختی مانند ساخت نیروگاه‌های برق و سیستم‌های صنعتی مشارکت کردند. همچنین، شرکت‌هایی مانند Sandoz که بعداً بخشی از نوارتیس شد، در تأمین داروهای اولیه به ایران فعال شدند.
- در دهه 1930، سوئیس به خرید نفت خام از ایران علاقه‌مند شد، اگرچه حجم آن به دلیل سلطه شرکت نفت ایران و انگلیس (BP) محدود بود. در مقابل، ایران ماشین‌آلات صنعتی (مانند توربین‌ها)، ابزار دقیق، ساعت و محصولات شیمیایی از سوئیس وارد می‌کرد.
- در سال 1939، حجم تجارت به حدود 10 میلیون دلار رسید که نشان‌دهنده رشد تدریجی روابط بود. صادرات سوئیس شامل تجهیزات صنعتی (4 میلیون دلار)، ابزار دقیق (2 میلیون دلار)، دارو (1 میلیون دلار) و کالاهای لوکس (3 میلیون دلار) بود، در حالی که ایران نفت خام (6 میلیون دلار)، فرش، پسته و زعفران صادر می‌کرد.
- جنگ جهانی دوم (1939-1945) تأثیر محدودی بر این روابط داشت، زیرا سوئیس به‌عنوان کشوری بی‌طرف، تجارت خود را با ایران ادامه داد، هرچند مشکلات لجستیکی و کاهش تولید جهانی، حجم تجارت را تا حدی کاهش داد.

3. دوره پهلوی دوم: (1945-1979)

- پس از جنگ جهانی دوم و با احیای اقتصاد جهانی، روابط اقتصادی ایران و سوئیس به‌سرعت گسترش یافت. در دهه‌های 1950 و 1960، با رشد درآمدهای نفتی ایران و افزایش تقاضا برای تکنولوژی و کالاهای باکیفیت، سوئیس به شریکی کلیدی تبدیل شد.
- شرکت‌های دارویی سوئیسی مانند روزه (Roche) و نوارتیس در تأمین داروهای تخصصی و تجهیزات پزشکی و شرکت نستله در بخش مواد غذایی (شیرخشک، شکلات و قهوه) حضور پررنگی پیدا کردند. شرکت ABB در پروژه‌های نیروگاهی و صنعتی (مانند نیروگاه‌های حرارتی) فعال شد و شرکت ویتول (Vitol)، یک شرکت سوئیسی-هلندی به یکی از بزرگ‌ترین خریداران نفت ایران تبدیل شد.
- در این دوره، سوئیس به‌عنوان مرکزی برای خدمات مالی نیز مورد توجه ایران قرار گرفت. بانک‌های سوئیسی مانند UBS و Credit Suisse در مدیریت دارایی‌ها و معاملات مالی ایران نقش داشتند و برخی از درآمدهای نفتی ایران در این بانک‌ها سپرده‌گذاری می‌شد.
- در سال 1977، حجم تجارت به 2.5 میلیارد دلار رسید، که اوج روابط پیش از انقلاب بود. صادرات سوئیس شامل ماشین‌آلات صنعتی (800 میلیون دلار)، محصولات دارویی (600 میلیون دلار)، مواد شیمیایی (300 میلیون دلار) و کالاهای لوکس مانند ساعت و شکلات (300 میلیون دلار) بود، در حالی که ایران نفت خام (2 میلیارد دلار)، بیش از 80 درصد صادرات، فرش دستباف (200 میلیون دلار)، پسته (150 میلیون دلار)، و زعفران (100 میلیون دلار) صادر می‌کرد.

- سوئیس در این دوره حدود 5 درصد از واردات ایران را تأمین می کرد و به دلیل کیفیت بالای محصولات و بی طرفی سیاسی، جایگاه ویژه ای در بازار ایران داشت.

4. پس از انقلاب اسلامی (1979 به بعد) :

- انقلاب اسلامی 1979 و قطع روابط ایران با غرب، تأثیر محدودی بر روابط با سوئیس داشت، زیرا سوئیس به عنوان کشوری بی طرف و غیرمتعهد به بلوک های شرق و غرب، رویکردی عمل گرایانه اتخاذ کرد و روابط اقتصادی را حفظ کرد.
- در سال 1980، پس از قطع روابط دیپلماتیک ایران و آمریکا، سوئیس نقش حافظ منافع آمریکا در ایران را بر عهده گرفت که این موضوع به تقویت جایگاهش به عنوان میانجی و شریک تجاری کمک کرد. در دهه 1980، حجم تجارت به حدود 1.2 میلیارد دلار رسید. سوئیس در تجارت بشردوستانه (مانند دارو و غذا) فعال بود و شرکت های دارویی مانند ریشه و نوارتیس حضور خود را حفظ کردند.

- شرکت ویتول به خرید نفت از ایران ادامه داد، هرچند حجم آن به دلیل تحریم های اولیه آمریکا و جنگ ایران و عراق (1980-1988) کاهش یافت. صادرات سوئیس در این دوره شامل دارو (400 میلیون دلار)، ماشین آلات (300 میلیون دلار)، و کالاهای بشردوستانه (200 میلیون دلار) بود، در حالی که ایران نفت (700 میلیون دلار)، پسته، و زعفران صادر می کرد.
- در دهه 1990، با کاهش تنش ها و بهبود اقتصاد جهانی، روابط اقتصادی تقویت شد. حجم تجارت به 1.8 میلیارد دلار رسید. شرکت ABB در پروژه های نیروگاهی (مانند نیروگاه دماوند با سرمایه گذاری 300 میلیون دلار) و شرکت نستله در توسعه تولید محلی (100 میلیون دلار) مشارکت کردند. سوئیس همچنین به مرکزی برای تجارت غیرمستقیم نفت ایران تبدیل شد.

5. دوره تحریم ها و برجام (2000-2018):

- در دهه 2000، تحریم های بین المللی علیه برنامه هسته ای ایران، روابط را تحت فشار قرار داد، اما سوئیس به دلیل بی طرفی و عدم عضویت در اتحادیه اروپا، انعطاف بیشتری در حفظ تجارت داشت. در سال 2010، حجم تجارت به 3.2 میلیارد دلار رسید، که عمدتاً به دلیل صادرات نفت (2 میلیارد دلار) پیش از تحریم های شدید بود.
- تحریم های جدید اتحادیه اروپا در 2012 و فشارهای آمریکا، حجم تجارت را به 1.5 میلیارد دلار کاهش داد. صادرات سوئیس در این دوره به دارو (600 میلیون دلار)، ماشین آلات (400 میلیون دلار) و کالاهای بشردوستانه (300 میلیون دلار) محدود شد، در حالی که صادرات ایران به نفت (800 میلیون دلار) و خشکبار کاهش یافت.
- پس از امضای برجام در 2015، سوئیس یکی از اولین کشورهایی بود که برای احیای روابط اقتصادی اقدام کرد. در سال 2016، حجم تجارت به 2.2 میلیارد دلار رسید. هیئت های تجاری سوئیسی، از جمله هیئت 40 نفره در فوریه 2016 به رهبری رئیس جمهور وقت یوهان اشتایندر-آمان، به ایران سفر کردند و قراردادهایی به ارزش 1.2 میلیارد دلار امضا شد.
- شرکت نوارتیس برای تأمین دارو و تجهیزات پزشکی (500 میلیون دلار)، شرکت ABB برای پروژه های صنعتی (400 میلیون دلار)، و شرکت نستله برای توسعه تولید محلی (200 میلیون دلار) قرارداد بستند. ویتول نیز خرید نفت را از سر گرفت (600 میلیون دلار).

- خروج آمریکا از برجام در 2018 و فشار بر شرکت های سوئیسی، حجم تجارت را در سال 2019 به 1.1 میلیارد دلار کاهش داد. با این حال، سوئیس در ژانویه 2020 کانال مالی بشردوستانه (Swiss Humanitarian Trade Arrangement)

(SHTA) راه اندازی کرد تا تجارت دارو و غذا را تسهیل کند. اولین تراکنش این کانال به ارزش 2.5 میلیون دلار برای تأمین دارو بود.

6. دوره معاصر: (2019-2025)

- در سال 2022، حجم تجارت دوجانبه 1.4 میلیارد دلار بود (1.1 میلیارد دلار صادرات سوئیس به ایران و 0.3 میلیارد دلار صادرات ایران به سوئیس). این حجم نشان دهنده ثبات نسبی روابط در شرایط تحریم است، که به لطف SHTA و بی طرفی سوئیس حفظ شده است.
- در سال 2023، تجارت دوجانبه ایران و سوئیس با مجموعی بالغ بر 204.5 میلیون دلار انجام شد که در این میان 184.9 میلیون دلار مربوط به صادرات سوئیس به ایران و تنها 19.6 میلیون دلار مربوط به صادرات ایران به سوئیس بود. این آمار نشان دهنده تراز تجاری منفی حدود 165 میلیون دلاری برای ایران است. سوئیس عمده‌تأ کالاهای دارویی، تجهیزات پزشکی و مواد شیمیایی به ایران صادر کرده و ایران نیز مقادیر محدودی زعفران، خشکبار و محصولات کشاورزی صادر کرده است. در حالی که ایران حدود 65.5 میلیارد دلار کالا از جهان وارد کرده، سهم سوئیس تنها 0.28٪ از آن را تشکیل داده و ایران نیز کمتر از 0.05٪ از مقصد صادراتی سوئیس بوده است؛ مسئله‌ای که نشان دهنده ظرفیت‌های استفاده نشده و موانع ساختاری در توسعه روابط تجاری دوجانبه است.
- در سال 2024، کل مبادلات تجاری میان ایران و سوئیس حدود 241 میلیون دلار بوده است که شامل صادرات سوئیس به ایران به ارزش تقریبی 221 میلیون دلار و صادرات ایران به سوئیس حدود 20 میلیون دلار می‌شود.

حجم تجارت به دلار

1. دهه 1970 :

- 1977: 2.5 میلیارد دلار (اوج تاریخی پیش از انقلاب) .
- صادرات سوئیس: 1.0 میلیارد دلار
- ماشین‌آلات: 400 میلیون دلار (تجهیزات صنعتی و نیروگاهی).
- دارو: 300 میلیون دلار.
- مواد شیمیایی: 200 میلیون دلار.
- کالاهای لوکس و غذایی: 100 میلیون دلار (ساعت، شکلات).
- صادرات ایران: 1.5 میلیارد دلار
- نفت خام: 1.2 میلیارد دلار (80 درصد).
- فرش: 150 میلیون دلار.
- پسته: 100 میلیون دلار.
- زعفران: 50 میلیون دلار.

2. دهه 1980 :

○ 1985: 1.2 میلیارد دلار (کاهش به دلیل تنش ها) .

- صادرات سوئیس: 0.5 میلیارد دلار
 - دارو: 200 میلیون دلار.
 - ماشین آلات: 150 میلیون دلار.
 - کالاهای بشردوستانه: 150 میلیون دلار.
 - صادرات ایران: 0.7 میلیارد دلار
 - نفت خام: 500 میلیون دلار.
 - پسته: 100 میلیون دلار.
 - زعفران: 50 میلیون دلار.
3. دهه 1990 :

○ 1995: 1.8 میلیارد دلار (بهبود نسبی) .

- صادرات سوئیس: 0.8 میلیارد دلار
 - ماشین آلات: 300 میلیون دلار.
 - دارو: 250 میلیون دلار.
 - مواد شیمیایی: 150 میلیون دلار.
 - کالاهای غذایی: 100 میلیون دلار.
 - صادرات ایران: 1.0 میلیارد دلار
 - نفت خام: 700 میلیون دلار.
 - پتروشیمی: 100 میلیون دلار.
 - پسته: 100 میلیون دلار.
 - زعفران: 50 میلیون دلار.
4. دهه 2000 :

○ 2010: 3.2 میلیارد دلار (پیش از تحریم های شدید) .

- صادرات سوئیس: 1.2 میلیارد دلار
- دارو: 500 میلیون دلار.
- ماشین آلات: 400 میلیون دلار.
- مواد شیمیایی: 200 میلیون دلار.
- کالاهای لوکس: 100 میلیون دلار.
- صادرات ایران: 2.0 میلیارد دلار

- نفت خام: 1.7 میلیارد دلار.
- پسته: 150 میلیون دلار.
- زعفران: 100 میلیون دلار.
- 2013: 1.5 میلیارد دلار (اثر تحریم‌ها) .
- صادرات سوئیس: 0.7 میلیارد دلار
- دارو: 300 میلیون دلار.
- ماشین آلات: 200 میلیون دلار.
- کالاهای بشردوستانه: 200 میلیون دلار.
- صادرات ایران: 0.8 میلیارد دلار
- نفت خام: 500 میلیون دلار.
- پسته: 200 میلیون دلار.
- 5. دوره برجام و پس از آن :
- 2016: 2.2 میلیارد دلار (بهبود پس از برجام) .
- صادرات سوئیس: 1.4 میلیارد دلار
- دارو: 600 میلیون دلار.
- ماشین آلات: 500 میلیون دلار.
- مواد شیمیایی: 200 میلیون دلار.
- کالاهای غذایی: 100 میلیون دلار.
- صادرات ایران: 0.8 میلیارد دلار
- نفت خام: 600 میلیون دلار.
- پتروشیمی: 100 میلیون دلار.
- پسته: 50 میلیون دلار.
- 2019: 1.1 میلیارد دلار (پس از خروج آمریکا از برجام) .
- صادرات سوئیس: 0.9 میلیارد دلار
- دارو: 400 میلیون دلار.
- ماشین آلات: 300 میلیون دلار.
- کالاهای بشردوستانه: 200 میلیون دلار.
- صادرات ایران: 0.2 میلیارد دلار
- نفت خام: 100 میلیون دلار.

- پسته: 50 میلیون دلار.
- 2022: 1.4 میلیارد دلار .
- صادرات سوئیس: 1.1 میلیارد دلار
- دارو: 500 میلیون دلار.
- ماشین آلات: 400 میلیون دلار.
- مواد شیمیایی: 100 میلیون دلار.
- صادرات ایران: 0.3 میلیارد دلار
- نفت خام: 150 میلیون دلار.
- پسته: 100 میلیون دلار.

سال 2024 :

در سال ۲۰۲۴، کل مبادلات تجاری میان ایران و سوئیس حدود ۲۴۱ میلیون دلار بوده است که شامل صادرات سوئیس به ایران به ارزش تقریبی ۲۲۱ میلیون دلار و صادرات ایران به سوئیس حدود ۲۰ میلیون دلار می شود. این تراز تجاری به وضوح به نفع سوئیس است و نشان دهنده وابستگی ایران به واردات کالاهای دارویی، تجهیزات پزشکی، ماشین آلات و مواد شیمیایی است، در حالی که صادرات ایران به سوئیس عمدتاً شامل کالاهای کشاورزی و صنایع دستی مانند پسته، زعفران و فرش است. این اختلاف قابل توجه در حجم مبادلات نشان دهنده ناهمگنی ساختار تجاری دو کشور و تأثیر محدودیت ها و تحریم های اقتصادی بر قابلیت صادرات ایران به بازار سوئیس است. به منظور بهبود وضعیت تجارت، ایران باید علاوه بر تنوع بخشی به سبد صادراتی خود، موانع بانکی و لجستیکی را کاهش داده و همکاری های اقتصادی و صنعتی خود را با سوئیس گسترش دهد.

توضیحات	مقدار (میلیون دلار)	شاخص
مجموع صادرات و واردات دو کشور	۲۴۱	کل حجم تجارت دوجانبه
عمدتاً دارو، تجهیزات پزشکی و ماشین آلات	۲۲۱	صادرات سوئیس به ایران
عمدتاً محصولات کشاورزی و صنایع دستی	۲۰	صادرات ایران به سوئیس
منفی، به نفع سوئیس	-۲۰۱	تراز تجاری ایران

عوامل مؤثر بر روابط اقتصادی

1. تحریم‌های بین‌المللی :

- تحریم‌های آمریکا از سال 1979 و تشدید آن در دهه 2000، بر روابط ایران و سوئیس تأثیر گذاشت، اما سوئیس به دلیل بی‌طرفی و عدم عضویت در اتحادیه اروپا یا ناتو، انعطاف بیشتری در حفظ تجارت داشت.
- خروج آمریکا از برجام در 2018 شرکت‌های سوئیسی مانند نوارتیس، روشه، و ABB را محتاط کرد، اما سوئیس با راه‌اندازی کانال مالی بشردوستانه (SHTA) در ژانویه 2020، تجارت دارو و غذا را حفظ کرد. این کانال تاکنون بیش از 50 میلیون دلار تراکنش داشته است.
- تحریم‌های بانکی و قطع دسترسی ایران به سوئیفت (2012)، تجارت را به مبادلات غیرمستقیم از طریق بانک‌های کوچک سوئیسی یا کشورهای ثالث محدود کرد.

2. نیازهای متقابل :

- ایران به داروهای پیشرفته (مانند داروهای سرطان)، ماشین‌آلات دقیق (مانند توربین‌ها)، و خدمات مالی سوئیس نیاز دارد. سوئیس نیز به بازار 85 میلیونی ایران و منابع انرژی آن (نفت و گاز) علاقه‌مند است.

3. رقابت با دیگر کشورها :

- چین در دهه اخیر جایگزین سوئیس به عنوان بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران شده است. در سال 2023، صادرات چین به ایران بیش از 15 میلیارد دلار بود، در حالی که سوئیس 1.4 میلیارد دلار صادرات داشت.
- آلمان، هلند، و اتریش در زمینه ماشین‌آلات و داروسازی رقیب سوئیس هستند، اما کیفیت برتر محصولات سوئیسی، بی‌طرفی سیاسی، و زیرساخت‌های مالی این کشور مزیت رقابتی ایجاد کرده است.

4. روابط سیاسی :

- سوئیس به دلیل بی‌طرفی تاریخی و نقشش به عنوان حافظ منافع آمریکا در ایران (از 1980) و میزبانی مذاکرات بین‌المللی (مانند توافق موقت هسته‌ای 2013 در ژنو)، روابط کم‌تنشی با ایران داشته است.
- این بی‌طرفی به حفظ تجارت در دوران تحریم‌ها کمک کرده، هرچند فشارهای آمریکا بر شرکت‌های سوئیسی گاه محدودیت‌هایی ایجاد کرده است. به عنوان مثال، بانک UBS در سال 2009 به دلیل نقض تحریم‌های ایران توسط آمریکا 780 میلیون دلار جریمه شد.

5. زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری :

- پیش از انقلاب، سوئیس سرمایه‌گذاری قابل توجهی در ایران داشت (حدود 1 میلیارد دلار تا 1979 در بخش داروسازی، صنعت، و مواد غذایی). شرکت نستله کارخانه‌ای در تهران تأسیس کرد (50 میلیون دلار) و ABB در نیروگاه‌ها فعال بود.
- پس از انقلاب، این سرمایه‌گذاری‌ها کاهش یافت، اما در دهه 1990 و 2000 با پروژه‌هایی مانند نیروگاه دماوند (300 میلیون دلار توسط ABB) و توسعه تولید نستله (100 میلیون دلار) احیا شد.

- پس از برجام، سوئیس قراردادهایی به ارزش 2 میلیارد دلار در بخش‌های داروسازی (500 میلیون دلار توسط نوارتیس)، انرژی (700 میلیون دلار توسط ABB و ویتول)، و مواد غذایی (200 میلیون دلار توسط نستله) پیشنهاد داد، اما تحریم‌ها مانع اجرای کامل آن شد.

تحلیل جامع و جوانب مرتبط

1. سرمایه‌گذاری خارجی :

- پیش از انقلاب، سوئیس از طریق شرکت‌هایی مانند نستله، ABB، و روشه سرمایه‌گذاری‌هایی در ایران داشت (حدود 1 میلیارد دلار تا 1979). نستله در تولید مواد غذایی، ABB در نیروگاه‌ها، و روشه در داروسازی فعال بودند.
- در دهه 1990 و 2000، سرمایه‌گذاری سوئیس در ایران به پروژه‌های دارویی، صنعتی، و نفتی محدود شد (مجموعاً 800 میلیون دلار). اوج آن در سال 2010 با مشارکت ویتول در تجارت نفت (800 میلیون دلار) و ABB در نیروگاه‌ها (300 میلیون دلار) بود.
- پس از برجام، هیئت‌های تجاری سوئیسی در سال‌های 2016 و 2017 به ایران سفر کردند و قراردادهایی به ارزش 2.5 میلیارد دلار امضا شد: نوارتیس (500 میلیون دلار برای دارو)، ABB (700 میلیون دلار برای پروژه‌های صنعتی)، ویتول (800 میلیون دلار برای نفت)، و نستله (200 میلیون دلار برای تولید محلی). اما پس از 2018، به دلیل تحریم‌ها، تنها 20 درصد این پروژه‌ها اجرا شد.

2. ترکیب کالاهای تجاری :

○ صادرات سوئیس :

- دارو و تجهیزات پزشکی (35٪ در 2024): داروهای تخصصی (سرطان، دیابت)، تجهیزات بیمارستانی (مانند دستگاه‌های MRI).
- ماشین‌آلات (30٪): توربین‌ها، تجهیزات نیروگاهی، ابزار دقیق (مانند دستگاه‌های اندازه‌گیری).
- مواد شیمیایی (15٪): مواد اولیه دارویی، کود شیمیایی، رنگ‌ها.
- کالاهای لوکس و غذایی (10٪): ساعت (رولکس، اومگا)، شکلات (لی ndt)، محصولات نستله.
- کالاهای بشردوستانه (10٪): غذا (لبنیات)، تجهیزات پزشکی (مانند کیت‌های تشخیصی).

○ صادرات ایران :

- نفت خام (45٪ در 2024): حجم محدودی به دلیل تحریم‌ها، عمدتاً از طریق ویتول.
- پسته (25٪): یکی از کالاهای اصلی غیرتحریمی.
- زعفران (15٪): صادرات پایدار به بازار لوکس سوئیس.
- محصولات پتروشیمی (10٪): مشتقات نفتی مانند پلیمرها.
- فرش و صنایع دستی (5٪): حجم اندک اما با ارزش فرهنگی بالا.
- کاهش صادرات نفت به دلیل تحریم‌ها و جایگزینی چین و هند به‌عنوان مشتریان اصلی مشهود است.

3. تأثیر تحریم‌ها بر بخش‌های خاص :

- نفت و پتروشیمی :پیش از تحریم‌ها، سوئیس سالانه 1.5 میلیارد دلار نفت از ایران وارد می کرد (دهه 2000). در سال 2024، این رقم به 150 میلیون دلار کاهش یافت، که عمدتاً از طریق شرکت‌های واسطه مانند ویتول انجام می‌شود.
- داروسازی :سوئیس پیش از 2018 تأمین‌کننده اصلی داروهای تخصصی ایران بود (800 میلیون دلار در 2016). پس از تحریم‌ها، این سهم به 450 میلیون دلار کاهش یافت، اما SHTA آن را تا حدی حفظ کرد. به‌عنوان مثال، در سال 2023، SHTA بیش از 20 میلیون دلار دارو به ایران ارسال کرد.
- بانکداری و خدمات مالی :سوئیس پیش از تحریم‌ها مرکز مدیریت دارایی‌های نفتی ایران بود (حدود 2 میلیارد دلار در دهه 2000 در بانک‌های UBS و Credit Suisse). تحریم‌ها این نقش را محدود کرد، اما SHTA و بانک‌های کوچک سوئیسی (مانند Banque de Commerce) بخشی از آن را احیا کرده‌اند.
- ماشین‌آلات :پیش از تحریم‌ها، سوئیس سالانه 600 میلیون دلار ماشین‌آلات به ایران صادر می کرد (2016). این رقم در 2024 کاهش یافت، اما همچنان تقاضای بالایی دارد.

4. چشم‌انداز آینده (2025 و پس از آن) :

- در صورت رفع تحریم‌ها، حجم تجارت می‌تواند به 5 میلیارد دلار در سال برسد، مشابه سطح دهه 2000 با تعدیل تورم. بخش‌هایی مانند داروسازی (1.5 میلیارد دلار)، ماشین‌آلات (1.2 میلیارد دلار)، خدمات مالی (1 میلیارد دلار)، و تجارت نفت (1.3 میلیارد دلار) پتانسیل بالایی دارند.
- بی‌طرفی سوئیس، زیرساخت‌های مالی پیشرفته و کیفیت بالای محصولات، این کشور را به شریکی استراتژیک برای ایران تبدیل می‌کند. گسترش SHTA به سایر کالاها و حل مسائل بانکی می‌تواند همکاری را تقویت کند.
- در صورت تداوم تحریم‌ها، تجارت در سطح 1.5 تا 2 میلیارد دلار باقی خواهد ماند، با تمرکز بر کالاهای بشردوستانه، دارو، و مبادلات غیرمستقیم. رشد تدریجی در بخش‌هایی مانند پسته و زعفران نیز محتمل است.

نتیجه‌گیری

روابط اقتصادی ایران و سوئیس از قرن نوزدهم با امضای قرارداد دوستی آغاز شد و به دلیل بی‌طرفی سوئیس، کیفیت محصولاتش، و نیازهای متقابل، به‌صورت پایدار و باکیفیت توسعه یافت. حجم تجارت که در دهه 1970 به 2.5 میلیارد دلار و در سال 2010 به 3.2 میلیارد دلار رسید، پس از تحریم‌ها به ۲۴۱ میلیون دلار در سال 2024 کاهش یافته است. سوئیس با تخصص در داروسازی، ماشین‌آلات، خدمات مالی، و کالاهای لوکس، شریکی ارزشمند برای ایران است، اما تحریم‌ها، رقابت چین، و فشارهای بین‌المللی موانع اصلی توسعه این روابط هستند. رفع تحریم‌ها، تقویت کانال‌های مالی مانند SHTA، و گسترش همکاری‌ها می‌تواند حجم تجارت را به سطوح تاریخی بازگرداند و مشارکت در بخش‌های کلیدی مانند سلامت، صنعت، و انرژی را گسترش دهد. با این حال، در کوتاه‌مدت (تا پایان 2025)، به دلیل محدودیت‌های موجود، رشد اندک و تداوم وضعیت کنونی با تمرکز بر تجارت بشردوستانه محتمل‌تر است.

اتاق بازرگانی ایران و سوئیس

اتاق بازرگانی ایران و سوئیس نهادی غیردولتی است که از سال ۱۳۹۲ (۲۰۱۴ میلادی) با هدف تسهیل و توسعه همکاری‌های اقتصادی، تجاری و فرهنگی میان ایران و سوئیس تأسیس شده است. این اتاق نقش مهمی در ایجاد پل ارتباطی میان فعالان اقتصادی دو کشور و افزایش حجم مبادلات تجاری ایفا می‌کند.

خدمات اتاق بازرگانی ایران و سوئیس

- تسهیل روابط تجاری و اقتصادی میان ایران و سوئیس و ارائه شبکه گسترده ارتباطات اقتصادی و فرهنگی
 - هماهنگی برای اخذ ویزای کاری از سفارتخانه‌های ایران و سوئیس
 - ارائه تحلیل‌ها و اطلاعات به‌روز اقتصادی در زمینه تجارت با سوئیس
 - برگزاری دوره‌های آموزشی، کارگاه‌های تخصصی و برنامه‌های فرهنگی مرتبط با تجارت دو کشور
 - اعزام و استقبال هیأت‌های تجاری دو جانبه برای توسعه همکاری‌ها
 - شناسایی و معرفی فرصت‌های همکاری و معرفی شرکت‌ها و فعالان اقتصادی
 - همکاری با بانک‌ها و نهادهای مالی طبق چارچوب قوانین دو کشور
 - حضور فعال در نمایشگاه‌ها، رویدادها و کنفرانس‌های تجاری و فرهنگی
- مشخصات و اطلاعات تماس

مورد	مشخصات
نام رسمی	اتاق بازرگانی ایران و سوئیس (Iran Suisse Chamber of Commerce)
آدرس دفتر اصلی	تهران، خیابان کریم خان، خیابان خردمند جنوبی، پلاک ۴۷، واحد ۱۱
شماره تلفن	+۹۸ ۲۱ ۸۸۸۲۲۵۵۱ - ۹۸ ۲۱ ۸۸۸۳۸۵۵۲
ایمیل	info@iransuisse.com
وبسایت	iransuisse.com
شبکه‌های اجتماعی	اینستاگرام @iran_suisse :

دفتر اتاق در خیابان کریم خان زند (کریم خان)، خیابان خردمند جنوبی واقع شده است که دسترسی آسان به مراکز تجاری و فرهنگی تهران را فراهم می‌کند. این منطقه با وجود ایستگاه‌های مترو و خطوط حمل‌ونقل عمومی، دسترسی راحتی برای مراجعه کنندگان به دفتر فراهم آورده است.

اطلاعات کلی درباره مسافرت و ویزا

۱. اطلاعات کلی سفارت سوئیس در تهران

- آدرس:
- تهران، منطقه الهیه، خیابان شریفی منش، خیابان یاسمن، پلاک ۲
- تلفن:
- ۰۲۱-۲۲۰۰۸۳۳۳
- فکس:
- ۰۲۱-۲۲۰۰۶۰۰۲
- ایمیل مرکز ویزا:
- tehran.visa@eda.admin.ch
- ایمیل دفتر مرکزی:
- teh.vertretung@eda.admin.ch
- وبسایت رسمی:
- eda.admin.ch/tehran
- ساعات کاری:
- یکشنبه تا پنجشنبه، ۸:۰۰ الی ۱۲:۰۰
- جمعه و شنبه تعطیل
- ۲. خدمات سفارت
- نمایندگی رسمی کشور سوئیس در ایران در امور سیاسی و کنسولی
- پاسخگویی به شهروندان سوئیسی مقیم یا در سفر به ایران
- انجام امور دیپلماتیک و تسهیل روابط اقتصادی، فرهنگی و علمی
- صدور ویزا مستقیماً توسط سفارت انجام نمی‌شود؛ این امور برعهده مرکز رسمی وی اف اس گلوبال (VFS Global) است.
- ارائه اطلاعات و مشاوره اولیه درباره انواع ویزا
- ۳. مرکز رسمی VFS Global برای اخذ ویزای سوئیس در تهران
- نقش: نماینده رسمی سفارت سوئیس جهت جمع‌آوری مدارک، انجام انگشت‌نگاری (بیومتریک)، بررسی مدارک اولیه و راهنمایی متقاضیان ویزا
- آدرس:
- تهران، میدان هروی، خیابان موسوی (گلستان پنجم)، طبقه چهارم، مرکز خرید هروی سنتر
- ساعات کاری: طبق اطلاعات به روز، از حدود ساعت ۹ صبح تا ۱۳ ارائه خدمات دارد و می‌بایست قبل از مراجعه وقت ملاقات رزرو شود.
- خدمات مرتبط:
- ثبت و پذیرش مدارک ویزا

- انجام مراحل بیومتریک
- ارائه مشاوره و پیگیری وضعیت درخواست
- نحوه دریافت وقت :رزرو آنلاین از طریق وبسایت رسمی vfsglobal.com VFS Global
- ۴. انواع ویزای سوئیس و شرایط کلی
- ویزای کوتاه مدت شینگن (تور، ملاقات دوستان و خانواده، دوره های آموزشی کوتاه مدت، کنفرانس و رویدادهای فرهنگی و ورزشی)
- ویزای بلندمدت (اقامت بیش از ۹۰ روز مثل تحصیل، کار، پیوستن خانواده) – درخواست این نوع باید مستقیماً در سفارت مطرح شود.
- ۵. مدارک اصلی برای درخواست ویزای کوتاه مدت
- گذرنامه معتبر با حداقل ۶ ماه اعتبار پس از پایان سفر
- فرم درخواست ویزا تکمیل شده (از سایت VFS یا سفارت دریافت می شود)
- دو قطعه عکس پاسپورتی با پس زمینه سفید و حداکثر تاریخ ۶ ماه گذشته
- مدارک مالی شامل گردش حساب بانکی اخیر و مستندات تمکن مالی (حداقل حدود ۳۵۰ میلیون تومان یا معادل ارزی)
- بیمه مسافرتی حداقل با پوشش ۳۰ هزار یورو برای کل مدت سفر
- مدارک شغلی یا تحصیلی معتبر (گواهی اشتغال به کار، معرفی نامه محل کار، کارت دانشجویی و...)
- بلیط رفت و برگشت هواپیما و رزرو محل اقامت یا دعوت نامه معتبر
- فرم تعهد بازگشت به کشور و مستندات مرتبط
- ۶. روند اخذ وقت سفارت و ویزا
- 1. ایجاد پروفایل کاربری در وبسایت VFS Global و بارگذاری مدارک اولیه
- 2. رزرو آنلاین و قطعی وقت ملاقات در مرکز VFS Global
- 3. مراجعه حضوری به مرکز VFS در روز تعیین شده به همراه مدارک کامل
- 4. ثبت اثر انگشت و عکس (بیومتریک) در مرکز VFS
- 5. ارسال مدارک به سفارت سوئیس جهت بررسی نهایی
- 6. دریافت نتیجه از طریق ایمیل یا تماس مرکز VFS و تحویل پاسپورت همراه با ویزای صادر شده در صورت تأیید
- 7. زمان بررسی متغیر است ولی معمولاً بین ۷ تا ۱۵ روز کاری طول می کشد

توضیح	هزینه خدمات VFS	هزینه استاندارد (یورو)	نوع ویزا
برای بزرگسالان	حدود ۳۰ یورو	حدود ۸۰ یورو	ویزای کوتاه مدت

توضیح	هزینه خدمات VFS	هزینه استاندارد (یورو)	نوع ویزا
هزینه خدمات ثابت	حدود ۳۰ یورو	حدود ۴۰ یورو	ویزای کودکان ۶ تا ۱۲ سال

۷. هزینه‌ها (سال ۲۰۲۵)

پرداخت هزینه‌ها معمولاً به یورو و از طریق سامانه آنلاین قابل انجام است.

۸. نکات مهم و توصیه‌ها

- حضور متقاضیان بالای ۱۲ سال در مرکز VFS برای انجام روند بیومتریک الزامی است.
- ویزاهای بلندمدت (نوع D) فقط با وقت ملاقات مستقیم از سفارت قابل درخواست است.
- داشتن سابقه سفر به کشورهای شینگن در دو سال گذشته / الزامی نیست اما شانس موفقیت را افزایش می‌دهد.
- توصیه می‌شود قبل از مراجعه، اطلاعات ساعات کاری و تعطیلات سفارت و مرکز VFS را از وبسایت‌های رسمی چک کنید.
- برای تسریع در فرآیند درخواست، استفاده از موسسات معتبر و حقوقی مهاجرتی مانند موسسه پارسیس توصیه می‌شود که همراهی کامل از رزرو وقت تا تحویل ویزا ارائه می‌دهند.
- ۹. منابع رسمی و ارتباطات
- سایت رسمی سفارت سوئیس در تهران <https://www.eda.admin.ch/tehran> :
- مرکز رسمی درخواست ویزای سوئیس (VFS)
- Global): <https://www.vfsglobal.com/en/individuals/index.html> :
- ایمیل مرکز ویزا tehran.visa@eda.admin.ch :
- تلفن سفارت: ۰۲۱-۲۲۰۰۸۳۳۳